SIBIIU

Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei
In străinătate 6 lei

Nr. 350 Vineri 23 Decembrie 1938
12 Pagini P IIII

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 360 pe 6 luni. Lei 750
pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport
cu tariful poştal
şi valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ŢARA
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
şi UNIV. LITERAR câte
220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
şi UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Nouile linii ferate

Construirea liniei ferate Ilva Mică - Vatra Dornei — a cărei inaugurare s'a făcut zilele trecute cu o deosebită solemnitate — prezintă importanţă, atât din punctul de vedere economic, cât şi din punctul de vedere strategic, deoarece asigură legătura directă între Basarabia de nord, Bucovina, Maramureşul şi Transilvania de sus. Mai sunt şi alte linii ferate, în construcţie, sau în proect, impuse de interesele economice ale diferitelor regiuni din teritoriile alipite, ca şi de cele strategice.

Sub fostele dominaţiuni străine, teritoriile alipite n'au avut căi de comunicaţie impuse de interesele lor economice; iar orientarea arterelor principale de căi ferate s'a făcut în direcţiunea unor anumite noduri de comunicaţii, centre politice şi porturi, excentrice, fără să se ţină seama de situaţia geografică şi de nevoile populaţiei.

Basarabia, fiind considerată de ruşi o provincie-frontieră, a fost lăsată aproape fără mijloace de comunicaţie în interior; iar c. f. Ungheni-Tighina a avut direcţia Odessa. Bucovina, sub dominaţia austriacă, n'a avut legătură de c. f. cu Maramureşul şi Transilvania din vecinătatea ei.

Transilvania şi celelalte ţinuturi istorice româneşti au suferit mult sub fosta dominaţie maghiară, din cauza unui sistem de comunicaţii defectuos şi în special din cauza unei reţele de căi ferate cuprinzând linii rău trasate şi fără legături între multe din capetele lor.
rate principale [illegible] oprit [illegible] capetele lor de la est, la Seghedin şi la Szolnok, — pe Tisa.

In 1867, s'au prelungit aceste linii până la Oradea, Arad, Timişoara-Baziaş, dar fără nicio legătură între cele trei oraşe principale din partea de vest a Transilvaniei. Până în 1877 s'au construit liniile Oradea — Cluj — Teiuş — Braşov; Arad — Teiuş; Timişoara — Caransebeş şi Debreţin — Sighet, lăsându-se toate regiunile româneşti fără comunicaţii de cale ferată.

Celelalte linii secundare, ce s'au construit până la 1918, au avut mai mult scopuri strategice decât economice.

Politica statului ungar dinainte de război a fost, şi în materie de comunicaţii şi transporturi, în opoziţie cu interesele sociale şi economice ale Transilvaniei, Banatului, Maramureşului şi Crişanei.

Aşa se explică lipsa de legături ferate între Transilvania de nord, Maramureş şi Bucovina; ca şi lipsa de racordări a multor capete de linii din interiorul blocului românesc. Numai prin Ungaria propriu zisă şi prin Galiţia se făcea comunicaţia de c. f. între Transilvania şi Maramureş; Bucovina şi Transilvania; Maramureş şi Bucovina. Faptul apoi, că direcţiunea arterelor principale de c. f. din Transilvania era îndreptată spre Budapesta-Fiume, a contribuit să menţină acest ţinut întins românesc, într'o situaţie economică nefavorabilă.

După înfăptuirea României Mari s'a pus şi problema căilor de comunicaţii, în legătură cu interesele noastre economice şi strategice. De aceea, în planul de construcţii s'a prevăzut mai întâi asigurarea unor legături directe de c. f. între provincii [illegible] palâ Braşov-Buzău, care să asigure transporturile din centrele Ardealului spre porturile noastre maritime, — arteră ce trebue să fie şi ea completată cât mai repede.

Consiliul de miniştri de Marţi seara

Marţi seara la ora 6 d. a. s'a ţinut la Patriarhie un consiliu de miniştri, sub preşedinţia I. P. S. Patriarh dr. Miron Cristea, la care au luat parte toţi miniştrii şi subsecretarii de stat aflaţi în Capitală precum şi d. Silviu Dragomir, comisar general pentru minorităţi.

D. Silviu Dragomir, comisar general pentru minorităţi a făcut consiliului o expunere asupra cererilor ce i-au fost aduse de reprezentanţii minorităţilor din ţară, a soluţiunilor ce s'au dat şi asupra dificultăţilor ce se întâmpină în rezolvarea unor chestiuni.

S'a constatat că autorităţile au fost mai mult decât înţelegătoare când au avut a soluţiona doleanţele minoritarilor.

*

Consiliul a luat sfârşit la ora 8,30 seara.

Plecarea d-lui Ugo Sola

Un bun, statornic şi sincer prieten al poporului român ne părăseşte.

D. Ugo Sola, fost ministru al Italiei la Bucureşti, fiind numit ambasador în Brazilia, părăseşte astăzi România, ducând cu sine, pe lângă regretul adânc de a se îndepărta de ţara noastră pe care o cunoaşte atât de bine şi pe care o iubeşte, şi cele mai plăcute amintiri pe cari i le-au lăsat numeroasele şi sincerele prietenii ce şi le-a câştigat în timpul misiunii d-sale în Bucureşti.

D. Ugo Sola a acordat misiunii ce a avut-o în România o deosebită importanţă. Pentru d-sa, postul de ministru al Italiei în mijlocul unui popor de aceeaşi origine cu poporul italian nu avea numai un înţeles strict politic şi diplomatic. Din primul moment, d-sa a preţuit ca un factor dintre cei mai activi pentru întărirea legăturilor româno-italiene, factorul cultural. De aceea d. Ugo Sola a consacrat o intensă activitate pentru înfiinţarea şi apoi dezvoltarea „Institutului de cultură italiană", care poate fi considerat ca un adevărat izvor de înfrăţire româno-italiană prin punerea în lumină a culturei geniului latin.

„Nu uitaţi Institutul" — a spus d. Ugo Sola — luându-şi rămas bun într'un cerc de prieteni. E atât de convins de utilitatea acestui instrument de propagandă italiană, propagandă prin cultură, prin artă, prin idee şi suflet, încât, pentru d-sa, gândul că „Institutul de cultură italiană" va continua să-şi dezvolte activitatea şi să se bucure de atenţiunea şi simpatia românilor, va fi o consolare a regretului despărţirei, la care îl obligă azi cariera diplomatică.

Ca reprezentant al politicei italiene, d. Ugo Sola şi-a dat toate silinţele ca relaţiile româno-italiene să nu iasă slăbite din zbuciumurile internaţionale cari s'au succedat. Adânc convins că Italia şi România, nu numai prin originea lor comună, dar şi prin interesele lor comune, n'au decât de câştigat printr'o colaborare sinceră şi cât mai strânsă, d. Ugo Sola şi-a dat toată silinţa să perfecteze această colaborare.

D. UGO SOLA

Suntem încredinţaţi că, deşi mâine înaltul post la care este chemat de interesele ţărei sale îi va da alte preocupări, totuşi, d. Ugo Sola nu va uita România şi va continua să pună în serviciul intereselor comune ale Italiei şi României toată prietenia ce ne-o păstrează.

Şi prietenia noastră nu-l va părăsi niciodată. Prietenia noastră a tuturor şi a noastră, a celor din jurul acestui ziar.

Moş Crăciun înregistrând darurile

PAPA A RELUAT AUDIENŢELE PARTICULARE

Cetatea Vaticanului, 20 (Rador). — Alarma provocată ieri de indispoziţia Papei a fost de scurtă durată.

După ziua de odihnă săptămânală, pe care o respectă în fiecare Luni, Suveranul Pontif şi-a regăsit puterile şi a reluat azi dimineaţă audienţele private.

Cetatea Vaticanului, 20 (Rador). — Papa a împlinit azi 60 de ani de preoţie. Cu acest prilej, Suveranul Pontif a slujit o liturghie de mulţumire către Atotputernicul, în capela sa particulară.

Pius XI a primit câteva mii de telegrame de urări din toate părţile lumii. Starea sănătăţii Papei este acum satisfăcătoare. Azi dimineaţă, după terminarea afacerilor de stat, el a primit în audienţă privată numeroase personalităţi printre care mai mulţi cardinali cari i-au făcut urări.

—xX⊙●⊙Xx—

PARTIDUL COMUNIST CEHOSLOVAC VA FI DISOLVAT

La Ultima oră, amănunte în legătură cu hotărîrea guvernului din Praga.

Raporturile Ungariei cu vecinii

Contele Csaky a recurs desigur la toate resursele de abilitate cu care este înzestrat, ca să prezinte politica externă a statului ungar ca fiind încadrată în principii internaţionale a căror temeinicie şi valoare morală nu pot fi contestate. Din acest punct de vedere se poate spune că ministrul de externe ungar a reuşit să dea discursului său o formă mulţumitoare, întrucât, prin enunţarea unor principii [illegible] azi de politica internaţională ca chezăşii de pace ar părea nedrept să se mai aducă Ungariei învinuiri că urmăreşte intenţiuni împotriva ordinei europene actuale.

Am fi cei dintâi bucuroşi să putem lua act de această evoluţie spre bine a politicei ungare, dacă trecutul şi chiar trecutul recent, nu ne-ar obliga la o cât mai severă prudenţă.

„S'au făcut sforţări — a spus d. Csaky — pentru restabilirea unor relaţii normale cu statele vecine".

Ar fi fost util, ca documentare istorică şi pentru respectul adevărului, ca d. Csaki să fi fost mai precis şi să arate cine a făcut sforţările pentru restabilirea raporturilor normale între Ungaria şi vecinii ei. Impreciziunea d-lui Csaki este desigur abilă fiindcă s'ar putea crede că aceste sforţări au venit din partea Ungariei, ceea ce este cu totul contrariu realităţei.

Intr'adevăr, vecinii Ungariei în repetate rânduri şi-au manifestat bunele lor intenţiuni şi au legat politica lor faţă de statul ungar, de o singură condiţie: încetarea propagandei revizioniste maghiare, încetarea activităţei iredentiste întemeiată pe calomnii şi neadevăruri, recunoaşterea prin garanţii serioase, a vecinicei fruntariilor actuale ale tuturor vecinilor Ungariei, fruntarii cari reprezintă dreptatea etnică, dreptatea legală şi dreptatea istorică. De repetate ori statele Micei Inţelegeri s'au declarat gata să reia cu Ungaria raporturi normale dacă ea ar fi dovedit sinceritate în politica ei externă, lealitate în acţiunea ei diplomatică şi onestitate în afirmarea drepturilor ei. Cu prilejul conferinţei Micei Inţelegeri de la 4 Mai trecut d. N. Petrescu-Comnen, ministrul nostru de externe, a făcut în numele celor trei guverne aliate, următoarea declaraţie:

„Să-mi fie permis, în această oră pe care o voi califica drept solemnă, să declar în numele celor trei guverne ale noastre că, doritori de a contribui la menţinerea păcii în bazinul danubian şi de a crea astfel o atmosferă de încredere favorabilă strângerei colaborării între statele din această regiune, întindem o mână amicală, fiecare dintre noi şi toţi împreună, vecinilor noştri şi îi invităm să unească sforţările lor cu propriile noastre sforţări, ca să se poată astfel înfăptui o operă istorică de concordie şi de fraternitate. Făcând aceasta, dăm o dovadă în plus de sentimentele ce ne însufleţesc şi de atmosfera în care se desfăşoară lucrările noastre".

Iată deci de unde veneau sforţările pentru restabilirea raporturilor normale. Răspunsul Ungariei a fost continuarea propagandei revizioniste, a fost o bănuitoare rezervă oficială, a fost aceeaşi atitudine echivocă menită să satisfacă pe de o parte o opinie publică internă, agitată ani de zile, iar pe de altă parte să nu dea, în străinătate, impresiunea că se persistă în recalcitranţă.

Guvernul din Budapesta urmărea însă un fapt precis: suprimarea clauzelor militare din tratatul de la Trianon, egalitatea de drepturi în ce priveşte înarmările ei. Pentru aceasta el a continuat negocierile, fără însă a se hotărî să păşească hotărît pe calea sincerităţei şi a lealităţei. S'a ajuns astfel la conferinţa Micei Inţelegeri de la Bled.

Nimeni n'a uitat tergiversările şi şovăielile guvernului ungar din acea epocă. Nimeni n'a uitat răbdarea de care au dat dovadă miniştrii de externe ai statelor Micei Inţelegeri în faţa întârzierei pe care o punea d. Kanya fostul ministru de externe al Ungariei şi care, în timp ce la Bled reprezentantul Ungariei aştepta autorizaţia de a semna acordul, d-sa însoţea pe Regent în Germania şi întârzia hotărîrea. Nimeni n'a uitat că instrucţiunile pentru semnarea acordului au venit în ceasul al doisprezecelea şi că ele au fost de aşa natură încât n'au permis de cât un acord de principiu. Evenimentele acestea se petreceau în ajunul crizei cehoslovace şi Ungaria bănuia probabil ce se va întâmpla şi îşi rezerva dreptul participării ei la împărţirea pradei.

Statele Micii Inţelegeri, fără excepţie fiindcă şi Cehoslovacia presimţea ceasul furtunei, au făcut şi de data aceasta dovada bunelor lor intenţiuni faţă de Ungaria şi dorinţa lor de a se ajunge la raporturi normale.

Angajamentele Ungariei subscrise la Bled erau recunoaşte-

(Continuare în pag. 2-a)

INSEMNĂRI

In apărarea unui calomniat

Iată deslănţuită apriga urgie a iernii !.. Fluieră strident crivăţul, împietrind oraşele, şi zăpada a năpădit câmpiile făcând să piară toate gângăniile.

E multă vreme decând, la apropierea iernii, a pierit, printre cei dintâi, şi în foarte dramatice condiţiuni, un gingaş artist, cunoscut multora numai din nume şi din gravuri. El a pierit de inaniţie şi copleşit de oprobiul public, dar calomniat.

Avem serioase motive să spunem că greerul, (fiindcă de el e vorba), nu şi-a trecut „vara în cântare"... O carte serioasă, — a unui savant, — mi-a dezvăluit nedreptatea făcută gingaşei victime a acestei seculare bârfeli.

Nu se poate numi altfel decât calomnie, şi încă prin publicitate, isprava individului Jean de Lafontaine, actualmente decedat.

Mic fiind, — greerul, nu Lafontaine, el nu putea, fireşte decât să zburde. Şi, cenuşiu la culoare, coborâtor poate din neam lăutăresc, cântă, cum cântă toţi muzicanţii chiar când le e foame... Fabula nu recunoaşte că giumbuşlucurile micului artist au fost un prilej de gratuită desfătare estivală pentru zgârcita furnică. Ea consemnează doar faptul că artistului, — când conjunctura economică şi deplasarea meteorologică l-au pus în criză, — i s'a refuzat un împrumut chiar cu dobândă....

Numitul Lafontaine, asasin moral, a avut norocul impunităţii doar datorită morţii. Dar greerul, — repet, asta a scris-o un savant, — şi-a făcut, şi-şi mai face, şi el provizii.

De aceea, peste vreo trei luni şi ceva, când stratul de zăpadă se va fi dus, urmaşii marelui calomniat vor ieşi din caldul lor culcuş subpământean şi zburdând din nou graţios, vor ţârâi prelung, făcând în necaz zgârcitei şi ursuzei furnici.... Până atunci, ne trebui doar puţină răbdare...

M. Negru

Sporturi de iarnă

SCRISORI DIN PARIS

POVESTEA UNEI STATUI

de RENE SAIVE

Paris, Decembrie

In cursul lunii Mai 1937, d. Gonon, agricultor la Etrat, lângă Saint-Etienne, a descoperit o statuie de marmoră a Venerei, atât de frumoasă, încât toţi experţii regionali, naţionali şi internaţionali, au atribuit-o în mod unanim, unui artist necunoscut din epoca galo-romană.

Numai sculptorii din antichitate, spuneau ei, erau în stare să poată făuri o operă atât de perfectă. Şi toţi evocau amintirea lui Phidias.

Paleologii şi-au făcut meseria. După un examen minuţios au hotărît să ofere statuia Venerei muzeului Luvru. Directorul muzeului, d. Vitry, avea oare vreun dubiu ? Sau, poate, mai simplu, nu avea bani ? Tot ce se ştie însă este că a refuzat să cumpere această capod'operă.

„Experţii nu s'au descurajat deloc... Poate că au fost prea ambiţioşi... S'au silit să ferească preţioasa statuie de expertizele unor oameni incompetenţi. In acest scop, au hotărît să facă să fie clasată de guvern drept monument istoric. Demersurile lor au sfârşit prin a reuşi, de vreme ce la 29 Mai trecut, preşedintele Albert Lebrun a semnat decretul prin care faimoasa Venus a intrat în patrimoniul naţional.

In răstimp, bătrânul Gonon, autorul descoperirii, şi-a făcut o

(Continuare în pag. 2-a)

Oliveira Salazar

de AL. GREGORIAN

Oliveira Salazar este primul ministru şi dictatorul Portugaliei de astăzi ; un prim ministru sobru ca un ascet şi un dictator blând, un student ai spune, smuls din bibliotecă şi pus să guverneze o ţară obosită de legende, de revoluţii, de cuceriri eroice şi de suferinţe.

Portretul lui e simplu ca însăşi viaţa lui : un tânăr profesor de finanţe la universitatea din Coïmbra, un dascăl care şi-a dedicat cariera unei discipline aride şi care, după ce îşi ţine ora de curs, trece gânditor şi calm în chilia lui de ermit, unde ia biblia în mână şi face exegeză creştină. Un catolic fervent.

Deputat într'una din ultimele legislaturi ale parlamentului democrat al Portugaliei, Salazar n'a asistat decât la o singură şedinţă a Camerei. Democraţia parlamentară cu jocul ei de forţe divirgente nu l-a putut seduce, după cum nu l-a ispitit în general niciun onor şi nici o perspectivă politică.

Ce satisfacţii mai poate oferi cariera de om public cuiva care a descoperit întreg sensul vieţii în meditaţie şi în solitudine ?

Deaceea, în 1926, abia convins să primească portofoliul finanţelor într'un guvern al juntei militare, nu stătu decât foarte puţin în postul de ministru şi se retrase sub pretext că e suferind... Doi ani mai târziu, însă Salazar n'a mai putut invoca nici o scuză. Şeful revoluţiei militare i-a ordonat să revină la conducerea visteriei republicei care se prăbuşea şi a trebuit să intre în serviciul comandat. Profesorul şi-a luat rămas bun dela studenţii lui din Coïmbra şi a pornit spre Lisabona, unde îl aştepta o muncă de rob, vraiştea din toate instituţiile statului şi un buget dezastruos.

In momentul acela Portugalia era doborîtă de o criză profundă, care venea de departe, din istoria tristă a ultimului veac lusitan, cu lovituri de stat, regicide, atentate masonice, corupţie, deficite cronice în buget şi toate nenorocirile posibile. Dela detronarea lui Don Manuel (1910) regele care a creiat o mare epocă în cultura portugheză, republica a schimbat opt preşedinţi (unul asasinat) şi peste patruzeci de ministere. In cincisprezece ani a înregistrat douăzeci de revoluţii şi pronunciamente, una sută cincizeci şi opt greve şi una sută douăzeci şi cinci atentate cu bombe...

Finanţele, administraţia publică, moravurile politice, cultura, totul era în descompunere când a apărut Salazar pe scena politică. Partidele svântase toate rezervele materiale şi morale ale statului portughez : o ţară aproape moartă zăcea pe târgile istoriei în convulsiunile sfârşitului.

(Continuare în pag. 2-a)

In corpul ziarului:

Sentinţa în procesul contrabandiştilor Isvoranu din Bacău

Mare miscare în personalul Casei centrale a asigurărilor sociale, de toate categoriile

Limba noastră

Afară gramatica?

Afară viscoleşte. Eu stau la gura sobei şi adun, cu mulţumire, rodul muncii mele.

Sub titlul *Apărarea scrisului românesc*, d. M. Sevastos a publicat, zilele acestea, un articol din care desprind:

„Cetim cu groază ziarele, revistele, cărţile. Atât vocabularul, cât şi construcţiile n'au, de cele mai multe ori, nimic românesc. Ici o întorsătură franţuzească, dincolo o traducere care e vorbire germană...

„Prepoziţia este poate cuvântul cel mai sensibil, după care se cunoaşte ignoranţa lingvistică. *La noi nu este vorbă mai batjocorită decât prepoziţia.*

„Parcă redacţiile şi editurile noastre sunt invadate de hoarde barbare, care au învăţat româneşte de câteva luni... deşi mânuitorii de condei sunt astăzi fii de ţărani şi de orăşeni, români de baştină.

„Elevii n'au învăţat, şi nu învaţă solid în şcoli. N'aud în familii şi în societate o corectă şi frumoasă limbă românească... *Nu li se atrage atenţia mai târziu, la Universitate, asupra greşelilor de limbă.* Iar societatea noastră *neinstruită* nu îndepărtează pe gazetarii, publiciştii şi scriitorii, care nu stăpânesc bine limba. *Rabdă oroarea explicaţiilor cinematografice şi infamia stilului biurocratic administrativ.*

„Cei mai mulţi dintre noi lăsăm lucrurile să meargă în voie, D. Pisani însă nu se dă cu una cu două. El a început o adevărată campanie contra stricătorilor de limbă...

„In şcoli, limba română care-i pe al doilea plan, ar trebui trecută pe planul întâi... Ar fi necesar ca la toate examenele... de intrare chiar la facultăţile de specialitate, limba română să nu fie neglijată.

„Trăim în epoca ofensivelor. Ar fi timpul să vedem şi o ofensivă a limbii române".

Sămânţa aruncată de mine dă roade. S'au deşteptat dragostea şi grija pentru limbă. Tot mai mulţi sunt acei cari vor să o vadă stăpână în casa ei. Dar limba are duşmani, duşmani neîmpăcaţi, tocmai pe cine ar fi trebuit să o apere ca pe ochii din cap, tocmai pe profesori, şi mai ales pe profesorii de română.

Am spus-o şi am întărit spusele mele cu numeroase dovezi. Să mai dau una.

O găsesc în *Tribuna Şcoalei*, dela 1 Decembrie, anul acesta. Nu uitaţi: *Tribuna Şcoalei*, „organ de luptă şi *apărare a învăţământului românesc*". Iată cum apără d. V. V. Haneş, profesor de română, învăţământul *românesc*: „Nu intru în amănunte şi nu ţin să *relevez* (pe româneşte *să arăt, să dau pe faţă*) să relevez *aberaţiunile* (pe româneşte *smintelile, scrântelile, aiurările*), *erorile* (pe româneşte *greşelile*), unele cu totul surprinzătoare, din cărţile de şcoală, în privinţa gramaticii".

Şi după ce spune toate acestea, ce credeţi că vrea domnul profesor? Să se îndrepte greşelile? Să se scoată grozăviile din manualele didactice ? Aşi. Suit pe tribuna şcoalei, luptă să dea afară gramatica: *„Nu se învaţă gramatica din cărţi*, zice el. *E o greşală... să se ceară gramatică teoretică*".

De neînchipuit.

Asemenea îndrumări au dus şcoala tot mai jos. Cu ele am ajuns că nu se mai vorbeşte româneşte, în ţara românească. Fără gramatică, nu poţi să înveţi corect nici o limbă, nici una. *Nici limba maternă.*

Nu ne vom opri, astăzi, la toate „erorile, unele cu totul surprinzătoare", din articolul d-lui V. V. Haneş. Să ne oprim la „conclusiunea" profesorului de română.

„Conclusiunea (pe româneşte *încheerea*) *propunerii* (!) mele, zice el, *(conclusiunea propunerii?)* este limpede: *să scoatem* din cărţile de română noţiunile de gramatică, pe cari *trebue* să le ştie şi să le deducă, orice profesor, *abilitat* (pe româneşte *îndreptăţit*) pentru rolul său; *să reducem* cărţile de limba română la culegeri de texte alese, cu cea mai mare grijă; să gândească şi elevii, sub îndemnul cugetării profesorului".

„Să scoatem", „să reducem", să nu ne mai batem capul! Iată un ideal. Dar poate să ne spună d. V. V. Haneş de unde să ştie profesorul „*abilitat*" noţiunile de gramatică „pe cari *trebue* să le ştie şi să le deducă", dacă nu le-a învăţat la şcoală ?

Şi cine hotărăşte cari sunt „textele alese"? Profesorul care n'a învăţat nici gramatica, nici retorica? Profesorul care, din pricina acestei lipse, a rămas cu mintea necultivată şi face cărţi pline cu „erori" şi „aberaţiuni?" El să aleagă bucăţile frumoase ?

„Intreabă pe un broscoiu, zice Voltaire, ce e frumuseţea, marele frumos, *to kalon :* îţi va răspunde că e broscuţa lui cu doi ochi mari şi rotunzi, ieşiţi din micul ei cap, o gură largă, un pântece galben... Intreabă pe un negru din Guineea: frumosul pentru el e o piele neagră unsuroasă, ochi înfundaţi, nas turtit. Dracul va spune că frumosul e o pereche de coarne, patru ghiare, şi o coadă".

Intreabă, zicem noi, pe „marele" critic d. Perpessicius şi va răspunde că frumosul îl găseşti la cine „în loc să se consacre negustoriei, se sacrifică poeziei", „indiferent de ortografie, morfologie şi sintaxă".

Atunci ?

Vrem ofensiva limbii române? Nu e decât un singur mijloc: să învăţăm gramatica limbii, şi româneşte, şi meşteşugul vorbirii, şi al scrisului. Să învăţăm ce e frumosul.

Să învăţăm carte.

T. PISANI